

ОПТИМАЛЬНА СТРУКТУРА НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

© 2018 **КАРІНЦЕВА О. І.**

УДК 338.23

Карінцева О. І.

Оптимальна структура національної економіки як запорука сталого розвитку держави

Розглянуто теоретичну сутність категорії «національна економіка» у вузькому та широкому розумінні, а також визначено такі її ознаки, як: багатосторонність зв'язків між її структурними елементами та їх цілісність; ієрархічність структури національної економіки, динамічність, відкритість. Встановлено основний тренд розвитку національної економіки, який проявляється у трансформаційних процесах. Ідентифіковані такі трансформаційні процеси національної економіки: системоформуючі, системоутверджуючі, системостворюючі. Розглянуто теорії структурної трансформації національної економіки. Визначено співвідношення, які характеризують відтворювальну структуру національної економіки: між основними стадіями руху сукупного суспільного продукту; між формами сукупного суспільного продукту за натурально-речовим складом; між елементами та формами сукупного суспільного продукту за функціональною роллю; між складовими частинами суспільного виробництва; між заміщенням використаних засобів виробництва та новоствореною продукцією. Проведено практичний аналіз структури національної економіки різних країн на основі даних Світового банку щодо структури валової доданої вартості груп країн за рівнем доходів і регіональною ознакою в розрізі окремих сфер. Встановлено, що в останні п'ять років зростає тенденція розвитку підприємств галузі сфери послуг.

Ключові слова: національна економіка, трансформаційні процеси, структура економіки, типологізація, оптимізація.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 25.

Карінцева Олександра Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування, Сумський державний університет (вул. Римського-Корсакова, 2, Суми, 40007, Україна)

E-mail: niko_kha@ukr.net

УДК 338.23

UDC 338.23

Каринцева А. И. Оптимальная структура национальной экономики как залог устойчивого развития государства

Рассмотрена теоретическая сущность категории «национальная экономика» в узком и широком смысле, а также определены следующие ее признаки как: многосторонность связей между ее структурными элементами и их целостность; иерархичность структуры национальной экономики, динамичность, открытость. Установлен основной тренд развития национальной экономики, который проявляется в трансформационных процессах. Идентифицированы следующие трансформационные процессы национальной экономики: системообразующие, системоутверждающие, системо воспроизводящие. Рассмотрены теории структурной трансформации национальной экономики. Определены соотношения, характеризующие воспроизводственную структуру национальной экономики: между основными стадиями движения совокупного общественного продукта; между формами совокупного общественного продукта по натурально-вещественному составу; между элементами и формами совокупного общественного продукта по функциональной роли; между составными частями общественного производства; между замещением использованных средств производства и вновь созданной продукцией. Проведен практический анализ структуры национальной экономики различных стран на основе данных Всемирного банка по структуре валовой добавленной стоимости групп стран по уровню доходов и региональному признаку в разрезе отдельных сфер. Установлено, что в последние пять лет выросла тенденция развития предприятий отрасли сферы услуг.

Ключевые слова: национальная экономика, трансформационные процессы, структура экономики, типологизация, оптимизация.

Рис.: 1. **Табл.:** 3. **Библ.:** 25.

Каринцева Александра Ивановна – кандидат экономических наук, доцент, заместитель заведующего кафедрой экономики, предпринимательства и бизнес-администрирования, Сумской государственной университет (ул. Римского-Корсакова, 2, Сумы, 40007, Украина)

E-mail: niko_kha@ukr.net

Karintseva O. I. The Optimal Structure of the National Economy as a Guarantee of Sustainable Development of a State

The article considers the theoretical essence of the category «national economy» in a narrow and broad sense and identifies its following features: versatility of the links between its structural elements and their integrity; hierarchy of the structure of the national economy, dynamism, openness. The main trend of development of the national economy, which is manifested in the transformation processes, is determined. The following transformation processes of the national economy are identified: system-forming, system-affirming, system-reproducing. Theories of structural transformation of the national economy are considered. There determined relations that characterize the reproductive structure of the national economy: between the main stages of the movement of the aggregate social product; between the forms of the aggregate social product according to the natural-material composition; between elements and forms of the aggregate social product by a functional role; between the constituent parts of social production; between the replacement of the means of production used and the newly created products. Based on the data of the World Bank on the structure of the gross added value of groups of countries in terms of income and regional characteristics in the context of individual spheres, the practical analysis of the structure of the national economy in different countries is carried out. It is established that for the last five years the trend of development of enterprises in the sphere of services has grown.

Keywords: national economy, transformation processes, economic structure, typology, optimization.

Fig.: 1. **Tbl.:** 3. **Bibl.:** 25.

Karintseva Oleksandra I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Deputy Head of the Department of Economics, Entrepreneurship and Business Administration, Sumy State University (2 Rymkoho-Korsakova Str., Sumy, 40007, Ukraine)

E-mail: niko_kha@ukr.net

Постановка проблеми. Можливість оптимізації структури національної економіки неможлива без формування адекватної інформаційної бази дослідження, яку акумулює визначення сутності, дослідження сучасних особливостей та типологізація національної економіки. Крім того, актуальним постає і питання визначення структури валової доданої вартості груп країн за рівнем доходів і регіональною ознакою в розрізі сільського господарства, промисловості, обробної промисловості та сфери послуг з метою визначення співвідношення між структурою економіки і етапами розвитку суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів національної економіки присвячено значну кількість наукових робіт вітчизняних і закордонних учених. Так, теоретичні основи визначення категорії «національна економіка» знайшли свій розвиток у роботах Панчишина С., Остоверха П. [5], Гринів Л., Кічурчак М. [8], Мельник А., Желюк Т., Длугопольського О., Панухник О. [12], Решетило В. [15], Старостіна А., Прушківської Е. [21]. Своєю чергою, структурні трансформації національної економіки досліджувались у роботах таких науковців, як Форрестер Д. [13], Мельник А., Васіна А., Желюк Т., Попович Т. [14], Прушківська Е. [18]. Представниками наукового напрямку, який був сконцентрований на вивченні типологізації національної економіки, є Алексеев І., Колісник М., Мороз А. [3], Алієв В., Байрамова Л. [4], Бабашкіна А. [6], Дзагоева І., Цхурбаєва Ф. [9], Коломойцев В. [10], Красильников О. [11], Пирог О. [17], Чухно А. [24].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. В той же час актуальним залишається дослідження сучасних особливостей структури національної економіки та подальшого процесу її оптимізації.

Мета дослідження. Визначити сутність, дослідити сучасні особливості та провести типологізацію національної економіки, сформувавши тим самим інформаційний базис визначення її оптимальної структури.

Основні результати дослідження. Розпочинаючи дослідження особливостей структуризації національної економіки, в першу чергу, розглянемо сутність категорії «національна економіка». Так, у вузькому значенні національна економіка – це система взаємопов'язаних галузей і сфер діяльності людей, яким властива відповідна пропорційність, взаємообумовлене розміщення на території певної країни, що утворюють господарський комплекс, діяльність якого спрямована на задоволення потреб у матеріальних і соціальних благах. В той час як у широкому розумінні національна економіка – це сукупність соціально-економічних відносин, які склалися на певному етапі розвитку продуктивних сил, під впливом об'єктивних економічних законів, і визначають модель економічної системи з властивим їй способом організації та саморегуляції суспільного життя, забезпечують дотримання загально-економічних, міжгалузевих, внутрішньогалузевих, територіальних пропорцій у виробництві та розподілі суспільного продукту» [5; 8; 12].

Окрім того, в науковій літературі [14; 15; 21] до основних ознак національної економіки прийнято відносити:

- багатосторонність зв'язків між її структурними елементами та їх цілісність, що пов'язано з постійною взаємодією її суб'єктів господарювання

та галузей, а також створенням постійних економічних зв'язків;

- ієрархічність структури національної економіки, що включає мікрорівень (економіка домогосподарств і суб'єктів господарювання); мезорівень (галузі економіки), макрорівень (загальнодержавний рівень розвитку економіки);
- динамічність, що передбачає постійний процес розвитку національної економіки, її адаптацію до світових вимог і змін, трансформацію пріоритетних галузей і секторів економіки, а також покращення умов життя;
- відкритість, що проявляється в налагодженні міжнародних зв'язків і договорів, підвищенні глобалізованості країн і використанні власного потенціалу на світовому ринку.

Крім того, необхідно зауважити, що основним трендом розвитку національної економіки в останні сто років є процес її бурхливої трансформації. Так, можна виділити такі трансформаційні процеси:

- системоформуючі, які сприяють створенню нових умов функціонування економічної системи (наприклад, націоналізація і приватизація, формування ринкової інфраструктури тощо);
- системоутвердуючі, які створюють незворотні основи для розвитку нової економічної системи у країні;
- системовідтворюючі, які створюють умови для укріплення нової економічної системи та її подальшого розвитку [7].

У фаховій науковій літературі сформувалася окрема теорія структурної трансформації, дослідженням якої присвячено багато праць провідних науковців світу. Систематизацію теорій структурних трансформацій наведено на рис. 1.

Так, Е. Домар у своїй теорії динамічного розвитку досліджує «...необхідність лібералізації імпорту капіталу в країнах з недостатнім розвитком економіки для довгострокового розвитку...» як одну із основних форм реструктуризації економіки [14].

У працях Ченері Х. та А. Страута теорію структурної трансформації наведено у вигляді моделі, яка характеризується ендегенними й екзогенними чинниками впливу (серед яких можна виділити рівень освіти, технологічного розвитку, доступу на зовнішні ринки тощо) на економічне зростання, а також обмеженнями процесу трансформації [18].

Д. Форрестер та Д. Медоуз побудували модель системної динаміки світового розвитку, що дозволяла спрогнозувати катастрофічні наслідки у вигляді загострення глобальних проблем як планетарна екологічна криза, виснаження природних ресурсів, занепад промислового виробництва та демографічна криза. Напрямоком для структурних змін в економіці вони пропонували дотримання так званого «нульового зростання» [13].

Наднаціональна теорія структурних трансформацій (Ф. Шарп, П. Шмідттер, В. Стрік) виникла як відповідь на політичну й економічну глобалізацію світу та формування наднаціональних утворень. Саме їм, згідно з цією теорією, відводиться провідна роль при управлінні розвитком на-

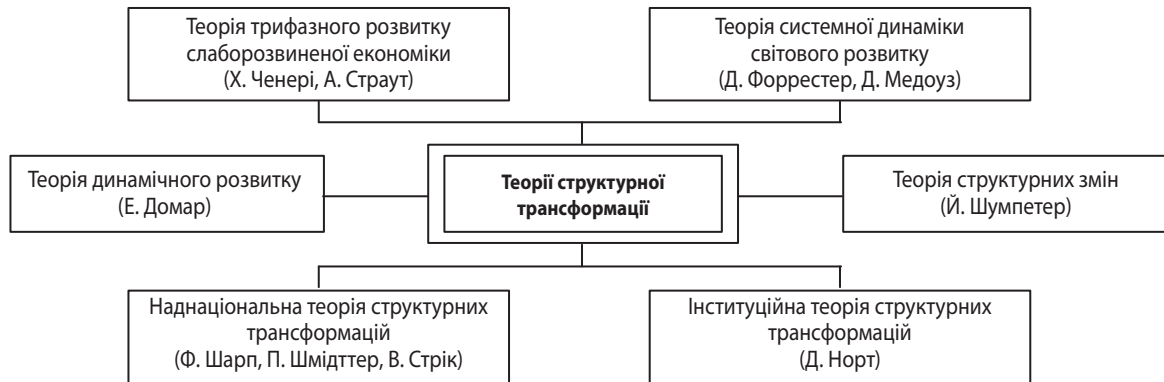

Рис. 1. Теорії структурної трансформації в сучасній економічній думці

Джерело: [13; 14; 18; 20]

ціональних економік, що передбачає трансформацію галузевих структур економіки до єдиних стандартів на конкурентних засадах [20].

У праці Д. Норта структурні зміни економіки пов'язуються з інституційною перебудовою основ національної економіки на основі інноваційності державного управління, що дозволить сформулювати потенціал для подальшого економічного розвитку [16].

Визначивши основні підходи до розуміння національної економіки та встановивши основні її сучасні характеристики, які полягають у динамічних трансформаційних процесах, сформовано інформаційних базис для дослідження структури національної економіки.

З метою поглиблення сутнісного розуміння механізму типологізації структур національної економіки надамо коротку характеристику тим типам, які найчастіше вживаються у фаховій науковій літературі [3; 4; 6; 9–11; 17; 24].

Відтворювальну структуру національної економіки можна охарактеризувати за такими співвідношеннями:

- між основними стадіями руху сукупного суспільного продукту (стадіями виробництва, розподілу й обміну, споживання);
- між формами сукупного суспільного продукту за натурально-речовим складом (засобами виробництва та предметами споживання);
- між елементами та формами сукупного суспільного продукту за функціональною роллю (фондом заміщення, фондом споживання та фондом нагромадження);
- між складовими частинами суспільного виробництва (матеріальне та нематеріальне виробництво);
- між заміщенням використаних засобів виробництва та новоствореною продукцією [19].

Ця структура може бути наведена у вигляді постійно відновлювального відтворювального циклу, де відображаються структурні залежності, а також здатність до самоорганізації, самоуправління та саморозвитку економічної відтворювальної системи.

Галузева структура економіки характеризує внесок окремих видів економічної діяльності, які характеризуються певними взаємозв'язками, в національний обсяг виробництва [15]. Так, на світовому рівні ООН запропоновано довідкову класифікацію видів економічної діяльності –

Міжнародну стандартну галузеву класифікацію всіх видів економічної діяльності (International Standard Industrial Classification of All Economic Activities – ISIC), яка дозволяє систематизувати інформацію про галузі економічної діяльності та може бути покладена в основу прийняття економічно-обґрунтованих управлінських рішень і проведення подальших прогнозів діяльності (табл. 1). Кожна з секцій включає широкий перелік підсекцій, що більш детально розшифровує види економічної діяльності.

Таблиця 1

Основні секції в рамках Міжнародної стандартної галузевої класифікації всіх видів економічної діяльності (ISIC)

Секція	Назва
1	2
A	Сільське господарство, лісове господарство та риболовство
B	Добувна промисловість та розроблення кар'єрів
C	Переробна промисловість
D	Електро-, газо-, теплопостачання та кондиціонування повітря
E	Водопостачання; каналізація, управління відходами та рекультивация
F	Будівництво
G	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автомобілів та мотоциклів
H	Діяльність транспорту та складське господарство
I	Послуги з організації проживання та харчування
J	Інформація та телекомунікації
K	Фінансова та страхова діяльність
L	Операції з нерухомим майном
M	Професійна, наукова та науково-технічна діяльність
N	Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування

Закінчення табл. 1

1	2
O	Державне управління та оборона; обов'язкове соціальне страхування
P	Освіта
Q	Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги
R	Мистецтво, розваги та відпочинок
S	Надання інших видів послуг
T	Діяльність домашніх господарств
U	Екстериторіальна діяльність

Джерело: [1]

У межах цього типу виділяють структуру з горизонтальними зв'язками (виробництво переважно або первинних, або проміжних, або кінцевих видів продукції); з вертикальними зв'язками (технологічні ланцюги виробництва від первинних до кінцевих продуктів); зі змішаними зв'язками; універсальні (задоволення потреб забезпечується за рахунок внутрішніх джерел).

Трохи подібної до галузевої є інституційна (або секторальна) структура національної економіки, що передбачає виділення таких сукупностей інституційних секторів економіки:

- первинний – добуток і виробництво сировини;
- вторинний – виробництво кінцевого продукту;
- третинний – сфера послуг;
- четвертинний – сфера «економіки знань» (інформаційне та наукове обслуговування секторів);
- п'ятинний – виробництво знань та інформаційних продуктів.

На думку Скірка Н. Я., до секторальної структури національної економіки можна віднести і такі ознаки:

- співвідношення між підприємницьким сектором, сектором домогосподарств, державним сектором і зовнішнім сектором у створенні та розподілі ВВП країни;
- співвідношення між частками приватної, державної, колективної та змішаної форм власності;
- співвідношення між організаційно-правовими формами підприємницької діяльності з урахуванням рівнів концентрації і централізації виробництва та капіталу (між кількістю та обсягом виробництва великих, середніх і малих підприємств) [19].

На противагу цьому підходу, в інших наукових джерелах [2; 4; 9; 25] окремо виділяють структури власності, які конкурують та доповнюють одна одну, забезпечуючи єдність системи:

- державна власність, суб'єктами якої виступає держава в цілому та адміністративно-територіальні одиниці в особі обласних, районних, міських, селищних, сільських рад чи інших органів влади відповідних держав тощо;
- колективна власність, суб'єктами якої можуть виступати об'єднання покупців, орендарів, кооперативи, колективні підприємства, споживчі то-

вариства та їхні спілки, господарські товариства, об'єднання недержавних підприємств тощо;

- приватна власність, суб'єктами якої можуть виступати громадяни певної країни, іноземні громадяни й особи без громадянства;
- власність міжнародних організацій в особі юридичних осіб, діяльність яких регламентується законодавством інших держав.

В сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства все більшої ваги набуває технологічна структура національної економіки, згідно якої розподіл відбувається за сукупністю технологічних ланцюгів, устроїв, що визначають технологічну базу виробництва груп товарів і послуг одного типу та відображає ступінь перетворення речовин, енергії та інформації; структурний розподіл використання виробничих ресурсів країни між новими, традиційними та застарілими технологіями.

В цьому контексті О. В. Пирогом запропоновано ключові вимоги постіндустріального або інформаційного суспільства до структури національних економік (табл. 2) [17]. Він зазначає, що Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) наголошує на тому, що стійкість структури національної економіки будь-якої країни можлива лише за умови відповідності галузевої та технологічної структур. Виходячи з цих вимог та рекомендації Європейського Союзу до виробничих структур він наводить відсоткове співвідношення між галузевою та технологічною структурами національної економіки в контексті сталого розвитку.

Таблиця 2

Вимоги до структури національних економік постіндустріального суспільства

Вид структури економіки	Вимоги
Галузева структура національної економіки	20 % – переробні галузі промисловості; 25 % – фінансова сфера; 22 % – сфера послуг; 33 % – інші галузі
Технологічна структура національної економіки	20 % – високотехнологічні виробництва; 30 % – середньотехнологічні виробництва; 20 % – середньонизькотехнологічні виробництва; 30 % – низькотехнологічні виробництва
Технологічна структура галузей переробної промисловості (у межах 20 % від структури національної економіки)	50 % – сумарна частка високотехнологічних і середньовисокотехнологічних виробництв, з яких: – 20 % – високотехнологічні; – 30 % – середньовисокотехнологічні. 50 % – сумарна частка середньонизькотехнологічних і низькотехнологічних виробництв

Джерело: [17]

Просторова структура економіки (в науковій літературі ще зустрічаються назви регіональна, територіальна) передбачає розміщення продуктивних сил по території країни за такими принципами:

- економіко-географічний аспект: виділення природно-економічних зон, великих економічних районів, територіальних комплексів, промислових і транспортних вузлів тощо;
- адміністративний аспект: адміністративно-територіальний поділ країни.

З теоретичної точки зору регіональна структура економіки вважається ефективною, якщо на певній території раціонально використовуються наявні ресурси. Враховуючи сучасний стан розвитку постіндустріальної економіки, виділяють ще одну форму просторової структури економіки – так звані технополіси, що являють собою територію, де сконцентровано наукомістке й інноваційне виробництво (наприклад, Силіконова долина).

Соціальна структура економіки формується на основі стратифікації суспільства та суб'єктів господарювання за різними ознаками, а також на основі формування між ними різних соціальних зв'язків і відносин. В основу розшарування населення зазвичай покладають ознаку рівня доходів.

Зовнішньоекономічна структура національної економіки характеризує обсяг і якість міжнародних еконо-

мічних зв'язків країни та може характеризуватися такими показниками співвідношення:

- між експортом і імпортом товарів;
- надходженням і відтоком іноземних інвестицій;
- пасивом і активом платіжного балансу;
- зовнішнім і внутрішнім секторами економіки [15].

Проведемо практичний аналіз структури національної економіки різних країн на основі розглянутої класифікації за допомогою даних, наведених у табл. 3. Інформація, наведена в табл. 3, систематизована на основі даних Світового банку щодо структури валової доданої вартості груп країн за рівнем доходів і регіональною ознакою в розрізі сфер: сільського господарства (включає лісове господарство та рибальство), промисловості (включає гірничу справу, виробництво (або обробку промисловість, що винесена окремим блоком) постачання електроенергії, газо- та водопостачання, будівництво тощо), обробної промисловості (харчова, хімічна та нафтохімічна, медична, легка, машинобудівництво тощо) та сфери послуг (найбільш широка категорія, що охоплює фінансові, страхові, інформаційні, науково-технічні, адміністративні, соціальні, культурні та інші види послуг). Зазначені дані згруповані в табл. 3.

Виходячи з даних, наведених у табл. 3, зауважимо, що спостерігається зростання сфери послуг у структурі валово-

Таблиця 3

Структура валової доданої вартості в розрізі сільського господарства, промисловості, обробної промисловості та сфери послуг за 1995, 2005 та 2016 роки, % ВВП

Країни	Сільське господарство			Промисловість			Обробна промисловість			Послуги		
	% ВВП			% ВВП			% ВВП			% ВВП		
	1995	2005	2016	1995	2005	2016	1995	2005	2016	1995	2005	2016
<i>Групування країн за рівнем доходів</i>												
Країни з низьким рівнем доходів	29	33	30	27	21	22	16	11	8	44	46	48
Країни з рівнем доходів нижче середнього	18	20	16	41	33	30	27	17	17	41	48	54
Країни з рівнем доходів вище середнього	7	8	7	31	40	34	20	24	21	61	51	59
Країни з високим рівнем доходів	2	2	1	30	27	24	20	16	15	68	72	74
<i>Групування країн за регіонами</i>												
Світ	4	4	4	31	30	27	20	18	17	65	66	69
Східна Азія і Тихоокеанський регіон;	19	6	5	44	37	34	31	25	24	37	57	60
Європа та Центральна Азія	12	3	2	34	28	26	23	17	16	54	70	72
Латинська Америка і Карибський басейн	7	6	6	29	34	27	19	18	14	64	60	68
Близький Схід і Північна Африка	15	6	6	35	51	37	14	14	12	50	45	57
Північна Америка	1	1	1	24	22	20	14	13	12	73	77	79
Південна Азія	26	20	18	27	32	28	17	18	16	46	48	54
Африка на південь від Сахари	19	21	17	32	32	24	15	11	11	49	48	58

Джерело: сформовано автором на основі [22]

вої доданої вартості за аналізовані роки, при чому їх питома вага є найбільшою у країнах з високим рівнем доходів (станом на 2016 рік вони склали 74 % від ВВП). Для країн з низьким рівнем доходів також важливу роль відіграє сільське господарство, частка якого в структурі валової доданої вартості коливається в межах 30 % від ВВП. Натомість частка промисловості й обробної промисловості поступово скорочується за аналізований період для всіх груп країн за рівнем доходів.

Якщо аналізувати регіональне групування країн, то в цілому у світі спостерігається превалювання сфери послуг у структурі валової доданої вартості, причому їх частка поступово зростає – в середньому на 4 % за аналізований період (станом на 2016 рік частка сфери послуг у середньому у світі складала 69 % від ВВП, найменшою вона спостерігається у Південній Азії – 54 % від ВВП, а найвищою – 79 % від ВВП в Північній Америці). Щодо сільського господарства, то переважно спостерігається суттєве скорочення його частки у структурі валової доданої вартості наведених регіональних груп країн (в середньому по світі його частка складала 4 % від ВВП). Проте сільське господарство досі займає значну частину для країн Південної Азії та Африки на південь від Сахари (станом на 2016 рік – 18 % від ВВП та 17 % від ВВП відповідно), що можна пояснити їх низьким рівнем розвитку. Щодо промисловості та обробної промисловості, то вони в середньому у світі складають станом на 2016 рік 27 % від ВВП та 17 % від ВВП відповідно. Проте їх частка поступово скорочується на користь сфери послуг. Отже, справедливо зауважити, що з кожним роком країни різних регіонів Світу та різного рівня розвитку нарощують у своєму «портфелі структури національної економіки» гаулузі сфери послуг.

Висновки. Таким чином, слід зазначити, що структура національної економіки є складним і багатогранним явищем, що уособлює в собі сукупність різних елементів економічної системи, що характеризуються відповідними взаємозв'язками між ними та взаємозалежністю один від одного та у кінцевому підсумку формують підґрунтя для стійкості системи, стабільного розвитку всієї економіки та сталого розвитку країни в цілому. Залежно від підходу, за яким розглядається структура національної економіки, її можна аналізувати за формами та стадіями руху сукупного суспільного продукту чи складовими частинами суспільного виробництва, за окремими видами економічної діяльності, за інституційними секторами економіки, за технологічною базою виробництва чи за розміщенням продуктивних сил по території країни тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. International Standard Industrial Classification of All Economic Activities: Statistical papers Series M No. 4/Rev.4 // Department of Economic and Social Affairs United Nations. 2008. URL: https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Downloads/Service/Meldewesen/Bankenstatistik/Kundensystematik/isis_rev_4.pdf?__blob=publicationFile
2. Qian, Y., Xu, C. Why China's Economic Reforms Differ: The M-Form Hierarchy and Entry/Expansion of the Non-State Sector. *Centre for economic performance*. 1993. Discussion Paper № 154. 69 p.
3. Алексеев І. В., Колісник М. К., Мороз А. С. Управління ресурсним забезпеченням промислово-фінансових груп : монографія. Львів : Вид-во НУЛП, 2007. 132 с.
4. Алиев В. Г., Байрамова Л. Г. Структуризация экономики на пути к устойчивому развитию // Региональные проблемы переходной экономики / под ред. А. Г. Алиева. М. : Экономика, 2002. 646 с.
5. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка : навч. посіб. : у 2 кн. Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії / за ред. С. Панчишина, П. Остоверха. Київ : Знання, 2006. 723 с.
6. Бабашкина А. М. Государственное регулирование национальной экономики. М. : Финансы и статистика, 2007. 481 с.
7. Базилевич В. Д., Чухно А. А. Экономика цивилизаций в глобальном измерении : монография. М. : ТЕИС, 2011. 768 с.
8. Гринів Л. С., Кічурчак М. В. Національна економіка : навч. посіб. Львів : Магнолія-2006, 2009. 464 с.
9. Дзагоева І. Т., Цхурбаева Ф. Х. Государственная политика формирования перспективной структуры экономики регионального АПК. *Экономический вестник Ростовского государственного университета*. 2008. Т. 6. № 4, Ч. 2. С. 365–368.
10. Коломойцев В. Є. Структурна трансформація промислового комплексу України : монографія. Київ : Укр. енциклопедія, 1997. 304 с.
11. Красильников О. Ю. Структурные сдвиги в экономике современной России. Саратов : Науч. кн., 2000. 183 с.
12. Мельник А. Ф., Желюк Т. Л., Длугопольський О. В., Панухник О. В. Макроекономіка та макроекономічна політика. Київ : Знання, 2008. 699 с.
13. Форрестер Д. Мировая динамика. М. : АСТ; СПб. : Terra Fantastica, 2003. 379 с.
14. Національна економіка : навч. посіб. / за ред. А. Ф. Мельник. Київ : Знання, 2011. 463 с.
15. Національна економіка : навч. посіб. / за заг. ред. В. П. Решетило. Харків : ХНАМГ, 2009. 386 с.
16. Норт Д. Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки. Київ : Основи, 2000. 198 с.
17. Пирог О. В. Адаптація структури національної економіки України до вимог постіндустріального суспільства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2011. № 698 : Проблеми економіки та управління. С. 93–103.
18. Прушківська Е. В. Еволюція концепцій структурування національної економіки. *Проблеми економіки*. 2013. № 2. С. 87–94.
19. Скірка Н. Я. Структура економіки: сутність, основні завдання та типи. *Науковий вісник НЛТУУ : зб. наук.-техн. пр.* 2008. Вип. 18.5. С. 205–217.
20. Спільний європейський економічний простір: гармонізація мегарегіональних суперечностей. Київ : КНЕУ, 2007. 544 с.
21. Старостіна А., Прушківська Е. Економічний зміст поняття національної економіки та її структури в умовах економічної нестабільності. *Економіст*. 2013. № 6. С. 29–32.
22. Статистична база Світового банку. URL: <http://www.worldbank.org/>
23. Хрусталев Е. Ю., Багриновский К. А., Бендинов М. А. Современные методы управления технологическим развитием. М. : РПЭ, 2001. 272 с.
24. Чухно А. Производственно-технологическая структура экономики: сущность и пути перестройки. *Экономика Украины*. 1995. № 7. С. 4–15.
25. Яковец Ю. В. Глобальные экономические трансформации XXI века. М. : Экономика, 2011. 382 с.

REFERENCES

- Aliexieiev, I. V., Kolisnyk, M. K., and Moroz, A. S. *Upravlinnia resursnym zabezpechenniam promyslovo-finansovykh hrup* [Management of resource support of industrial and financial groups]. Lviv: Vyd-vo NULP, 2007.
- Aliyev, V. G., and Bayramova, L. G. "Strukturizatsiya ekonomiki na puti k ustoychivomu razvitiyu" [Structuring the economy towards sustainable development]. In *Regionalnyye problemy perekhodnoy ekonomiki* Moscow: Ekonomika, 2002.
- Analitychna ekonomii: makroekonomika i mikroekonomika. Kn. 1 : Vstup do analitychnoi ekonomii* [Analytical savings: macroeconomics and microeconomics. Book 1: Introduction to Analytical Economics]. Kyiv: Znannia, 2006.
- Babashkina, A. M. *Gosudarstvennoye regulirovaniye natsionalnoy ekonomiki* [State regulation of the national economy]. Moscow: Finansy i statistika, 2007.
- Bazilevich, V. D., and Chukhno, A. A. *Ekonomika tsivilizatsiy v globalnom izmerenii* [The economy of civilizations in the global dimension]. Moscow: TEIS, 2011.
- Chukhno, A. "Proizvodstvenno-tehnologicheskaya struktura ekonomiki: sushchnost i puti perestroyki" [Industrial and technological structure of the economy: the essence and ways of restructuring]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 7 (1995): 4-15.
- Dzagoyeva, I. T., and Tskhurbayeva, F. Kh. "Gosudarstvennaya politika formirovaniya perspektivnoy struktury ekonomiki regionalnogo APK" [The state policy of formation of perspective structure of economy of regional agrarian and industrial complex]. *Ekonomicheskiy vestnik Rostovskogo gosudarstvennogo universiteta* part 2, vol. 6, no. 4 (2008): 365-368.
- Forrester, D. *Mirovaya dinamika* [World dynamics]. M.: ACT; SPb.: Terra Fantastica, 2003.
- Hryniv, L. S., and Kichurchak, M. V. *Natsionalna ekonomika* [National economy]. Lviv: Mahnoliia-2006, 2009.
- "International Standard Industrial Classification of All Economic Activities: Statistical papers Series M No. 4/Rev. 4" Department of Economic and Social Affairs United Nations. 2008. https://www.bundesbank.de/Redaktion/EN/Downloads/Service/Meldewesen/Bankenstatistik/Kundensystematik/isis_rev_4.pdf?__blob=publicationFile
- Khrustalev, E. Yu., Bagrinovskiy, K. A., and Bendikov, M. A. *Sovremennyye metody upravleniya tekhnologicheskim razvitiem* [Modern methods of managing technological development]. Moscow: RPE, 2001.
- Kolomoitsev, V. Ye. *Strukturna transformatsiia promyslovoho kompleksu Ukrainy* [Structural transformation of the industrial complex of Ukraine]. Kyiv: Ukr. entsyklopediia, 1997.
- Krasilnikov, O. Yu. *Strukturnyye sdvigi v ekonomike sovremennoy Rossii* [Structural shifts in the economy of modern Russia]. Saratov: Nauch. kn., 2000.
- Melnyk, A. F. et al. *Makroekonomika ta makroekonomichna polityka* [Macroeconomics and macroeconomic policy]. Kyiv: Znannia, 2008.
- Natsionalna ekonomika* [National economy]. Kharkiv: Kh-NAMH, 2009.
- Natsionalna ekonomika* [National economy]. Kyiv: Znannia, 2011.
- Nort, D. *Instytutsii, instytutsiina zmina ta funktsionuvannia ekonomiky* [Institutions, institutional change and functioning of the economy]. Kyiv: Osnovy, 2000.
- Prushkivska, E. V. "Evolutsiia kontseptsii strukturuvannia natsionalnoi ekonomiky" [Evolution of the concepts of structuring the national economy]. *Problemy ekonomiky*, no. 2 (2013): 87-94.
- Pyroh, O. V. "Adaptatsiia struktury natsionalnoi ekonomiky Ukrainy do vymoh postindustrialnogo suspilstva" [Adaptation of the structure of the national economy of Ukraine to the requirements of the postindustrial society]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika»*, no. 698 : Problemy ekonomiky ta upravlinnia (2011): 93-103.
- Qian, Y., and Xu, C. "Why China's Economic Reforms Differ: The M-Form Hierarchy and Entry" *Discussion Paper*, no. 154 (1993).
- "Statystychna baza Svitovoho banku" [World Bank Statistical Database]. <http://www.worldbank.org/>
- Skirka, N. Ya. "Struktura ekonomiky: sutnist, osnovni zavdannia ta typy" [The structure of the economy: the essence, the main tasks and types]. *Naukovyi visnyk NLTUU*, no. 18.5 (2008): 205-217.
- Spilnyi yevropeyskiy ekonomichnyi prostir: harmonizatsiia meharehionalnykh superechnostei* [Common European Economic Space: Harmonization of Megregional Contradictions]. Kyiv: KNEU, 2007.
- Starostina, A., and Prushkivska, E. "Ekonomichnyi zmist poniattia natsionalnoi ekonomiky ta yii struktury v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti" [Economic content of the concept of the national economy and its structure in conditions of economic instability]. *Ekonomist*, no. 6 (2013): 29-32.
- Yakovets, Yu. V. *Globalnyye ekonomicheskiye transformatsii XXI veka* [Global economic transformations of the XXI century]. Moscow: Ekonomika, 2011.